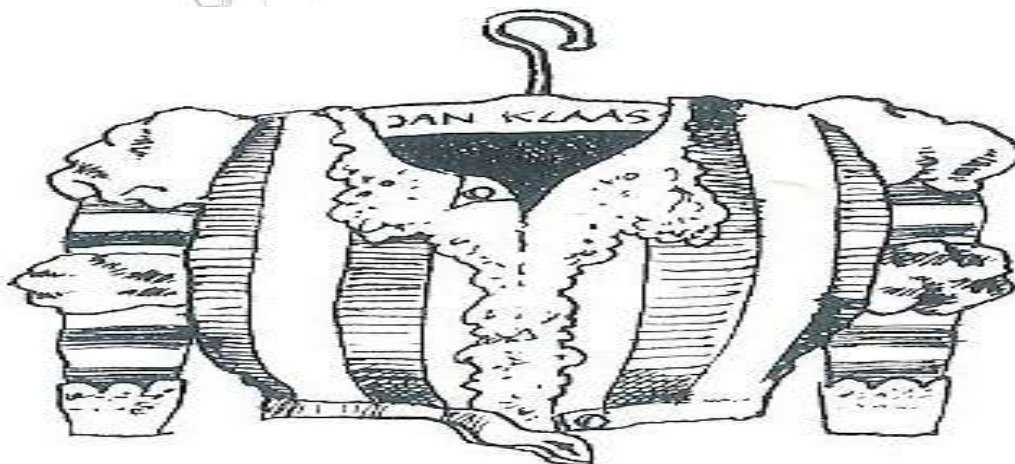

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIJELKRANTKRABBEL DoePAK DuPAK

Nr. 227

Kapstokwoorden

Alias, amulet, **amuseur public**, architectuur, Bahasa Indonesia, **batik**, cempala, **dalang**, **Doepak**, **gadogado**, gamelan, geheimtaal, **generaal Van Mook**, getallen, gordel van smaragd, **gunungan**, **Jan Klaassen**, **Kancil**, **Katrijn**, klimaat, koempoelan, **kopi tubruk**, kris, kroepoek, **krontjongmuziek**, landschap, **lesbrief**, **logo**, **mahabharata**, **masker**, **Max Havelaar**, **museum**, nasi kuning, Nederlandsch-Indië, **Noto Soeroto**, onomatopee en **pedis**.

Poppenspe(e)lmuseum, **Poppenspe(e)lmuseumpamflet**, **president Soekarno**, pseudoniem, **punakawan**, **recepten**, sarong, **schimmenspel**, **selfie**, **Semar**, speelttekst, **spekkoek**, **spelfiguren**, **tableau de la troupe**, **tentoonstelling**, uitspraak, **VOC**, **voorstelling**, **wayang kulit**, **wayang revolusi**, **wayangspelvormen**, **wayangtechnieken en -figuren**, **website**, **workshop** en **Zelf eens proberen?**

Ontdek de wondere wereld van het poppentheater. Klik op de **vet** gezette woorden voor hyperlinks.

Lesbrief: wayang en Indonesië

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. Laat je verrassen door een grenzenloos aanbod van poppentheatererfgoed en -documentatie voor jong en oud: kunst en cultuur, aardrijkskunde en geschiedenis, humor en fantasie, eten en drinken en bijzondere en opmerkelijke wetenswaardigheden over Indonesië en de oud-Hollandse Jan Klaassen en zijn buitenlandse neven en nichten. Het Poppenspe(e)lmuseum beheert een internationale collectie op het gebied van het poppentheater en aanverwante kunsten. Een aparte vermelding verdient het informatiecentrum, met een knipsel- en tijdschriftenarchief, een prenten- en fotocollectie en de meer dan zeventig titels omvattende bibliotheek. Illustratie: Ad Swier ('s-Heerenbroek, 1985). Concept en tekst: **Otto van der Mieden** (2014). Bijlage: wayang-afbeeldingen.

Dit document op internet, zie: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak227.pdf.

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspoorboekje goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dgepak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.

Afbeeldingen: [1] logo Poppenspe(e)lmuseum met **Jan Klaassen** en **Semar**; [2] Bladoe en Semar, bedienden van Raden (prins) Angka en Raden Angka Widjojo, kind van Raden Ardjoena. Briefkaart. Impressum: J.M.Chs. Nijland (Soerabaja, ca. 1913); [3] Spotprent/karikatuur: wayang-kulit-figuur met dollartekens.

Illustratie bij artikel 'De verdwenen schatten van Soekarno'. Impressum: dagblad de NRC (Rotterdam, 2 februari 1988); [4] Generaal Van Mook: deurhanger en boekenlegger. Realisatie wayang-kulit-figuur: Ki Ledjar Soebroto (Yogyakarta, ca. 2010); [5] Dalang en Semar. Illustratie: **Elsje Zwart** (Haarlem, 2010). Afbeelding uit: **Poppenspe(e)ltechnieken en -figuren**. Nr. 12. Impressum: Poppenspe(e)lmuseum (2010); [6] Wayang-golek-figuren; [7] Batik; [8] Gamelan: bonang- en gongspelers (Yogyakarta). Illustratie uit: 'Java. Beelden van volksleven en bedrijf'. Auteur:

Emilie van Kerckhoff. Impressum: Scheltema & Holkema's boekhandel (Amsterdam, 1912). Hyperlinks: klik op de **vet gezette** woorden. Dit document op internet, zie: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak227.pdf.

Concept: **Otto van der Mieden** © (2014). Bijlage bij Doepak nr. 227. Tot ziens! **Sampai jumpa!**

1
2 3
4 5 6
7 8

Poppenspe(e)lmuseum

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL

Tel.: +31(0)578 - 56 02 39 Fax: +31(0)578 - 56 06 21 Info: +31(0)578 - 63 13 29

www.poppenspelmuseum.nl www.poppenspel.info www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2
www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspelmuseum.nl